

38 zetels — geleend, gestolen, gewonnen? (3)

Brief aan Diederik Samsom

RON MEYER

Beste Diederik,

Je zult het ongetwijfeld heel erg druk hebben. Toch schrijf ik je deze brief. Volgens sommigen lees jij immers *AL-LÉS*. En niet zomaar, lekker gemoedelijk, neenee, je schijnt te lezen met de snelheid van een *JSF*. Ik keek vroeger nog wel eens naar de Six Million Dollar Man, je doet me aan hem denken. Aangezien jou ook nog eens het geheugen van een olifant wordt toegedicht, herinner je je vast nog dat wij broeders in het Genootschap der Gele Handschoen zijn.

Maar eerst gefeliciteerd met je overwinning. Knap werk. Team Samsom gaf een mooie introductie van Amerikaans communiceren op z'n Hollands. Zo eentje waarbij een aura ontstaat rondom een ogenschijnlijk nuchtere lijsttrekker. Plan a werkte, maar plan b, c en d leken voortdurend binnen handbereik. Ik ken wel wat mensen die jaloers zijn of zouden moeten zijn op zo'n campagne. Neem nou eens hoe onder anderen Hamer, Spekman en Timmermans met uitgekiende timing Roemer aanvielen toen hij nog reusachtig was in de peilingen. Vakkundig werd hij in de verdediging gedrukt. Zónder het 'Rat Verhagen'-effect. In voetbaltermen wisselden de aanvallers voortdurend van positie. Dát moet bij Frans Timmermans vandaan komen, die heeft verstand van voetbal. Jullie zagen de gaten nog voordat ze er waren. En sprongen bovenop de 'flow'. En tegelijkertijd communiceerde jij op z'n Wim Koks, met charismatische redelijkheid. Knap hoor. Emotionele redelijkheid communiceren in tijden van Crises is toch een beetje als een vierkant in een cirkel leggen. Genoeg gechitchat. Heb je 'Paul Kalma' nog gelezen, recentelijk? Als ik een goed gevulde sok op zolder had gehad, had ik zijn laatste boek graag nu aan alle PvdA-stemmers cadeau gedaan. En meteen de rest van links Nederland aan de bezorglijst toegevoegd. Verplicht leesvoer! 'Kalma' op de deurmat. Met een briefje op de kaft: 'Geen zorgen. We hebben ons lesje geleerd.'

29

Die uitstekende campagne neemt namelijk niet weg dat, zoals Kalma in zijn boek *Makke Schapen* schrijft, er in de PvdA een wond gaapt. 'De PvdA is meeregeren steeds meer als doel in zichzelf gaan beschouwen.' Oké, inderdaad, dat geldt niet alleen voor de PvdA. Het CDA is het tragische toekomstbeeld van bestuurderspartijen. Waar actieve idealen ontbreken, rest alleen de naakte macht. En die naakte macht vindt altijd wel enige rechtvaardiging voor de 'waterige compromissen' waarvoor Paul Depla je nog waarschuwde in Buitenhof. Dan kun je herbronnen tot je een ons weegt. Jouw campagnesucces is voorlo-

pig een prettig roesje, maar echte genezing vergt een andere ingreep. In de kranten verschenen daags na jouw finest hour beschouwingen over ‘het midden’ dat helemaal terug zou zijn. Die teksten werden gauw onderuit gehaald. NRC’s Marike Stellinga vatte het op Twitter samen: ‘Ik lees/hoor overal: de kiezer wil rust, de kiezer wil een middenkabinet. Maar: veel kiezers brachten een anti-stem uit, anti-PvdA, anti-vvd.’ Toch hangt er een merkwaardige vorm van bestuurderstriomfalisme in de lucht. Zie je wel: het bestuur komt ons van nature toe, en als we dat maar adequaat uitleggen, rolt de bal vanzelf onze kant op. Onze electorale habitat was slechts kortstondig verstoord, en dat is weer rechtgezet.

Alsof onze samenleving niet nog steeds volledig op drift is. Alsof die 35% van de PvdA-stemmers die eigenlijk op een ander hadden willen stemmen niet meer bestaat. Alsof jouw debattraining op magische wijze een collectieve training burgeractivisme was. Herinner je je onze eerste ontmoeting nog? De Gele Handschoen! Het symbool van de duizenden stakende schoonmakers. Weet je nog dat je voor hun camera stond, de handschoen aantrok en zei: ‘Waarom is dat werk uitbesteed? Aan de schoonmaakbazen die de schoonmakers door de gangen jagen voor lage lonen en onzeker werk. Waarom nemen we de mensen niet gewoon zelf in dienst? Het schoonmaakwerk moet toch gebeuren. Laat de rijksoverheid nou eens een keer het goede voorbeeld geven. Niet al het werk uitbesteden, aanbesteden — efficiency, weg ermee! Nee, gewoon schoonmakers in dienst nemen. Eerlijk betalen, zeker werk geven, respect geven. En de gebouwen mooi schoon laten maken.’ We lagen aan je voeten! En daar ligt meteen ook jouw grootste uitdaging. Wie niet alleen een communicatie- én campagnepartij wil zijn, maar een betrouwbaar voertuig voor sociale vooruitgang, heeft een vastberaden en geloofwaardige sociale koers nodig. En die is vooralsnog ver te zoeken. Neem onze wederzijdse ‘vriend’ Hans Simons, voorzitter van de schoonmaakbedrijven. Hij weigerde schoonmakers wekenlang te geven waar zij voor staakten, en waarin jij ze steunde. Simons, die drieduizend vierkante meter schoonmaken per uur verdedigde, en doorbetaling bij ziekte onrealistisch noemde. De PvdA-coryfee en uitvinder van de Marktwerking in de Zorg, die op Radio 1 de staking van duizenden schoonmakers afdeed als een gevolg van de ‘enorme discussie binnen de FNV’. Het probleem van de bestuurderscultuur in een notendop. Een oud-PvdA-bewindspersoon die een zestien weken durende staking van duizenden doorgaans onzichtbare schoonmakers, cynisch wegzet als een bestuurlijke afleidingstruc. Treuriger kan het eigenlijk niet. Is dat de taal van Diederik Samsom? Nee? Maar wel van zijn partij.

30 En hoe zat dat nog eens met de opsplitsing van de NS? En de corporatisering van de oude woningverenigingen? En wat te denken van schoolbestuurders die zich als vastgoedbazen gedragen? Wat was ook alweer het verhaal achter die dertien PvdA-commissarissen bij woningcorporaties die de afgelopen jaren meer dan de Balkenendenorm binnenharkten? Over marktwerking gesproken. Hoe heette nog eens die oud-minister-president die sprak over ‘exhibitionistische zelfverrijking’, om niet veel later als ING-commissaris in te stemmen met een inkomensstijging van 584% voor ING-bankier Tilmant? Hij mompelde iets over de topmannen van ING die met hun inkomen ver achterop waren geraakt bij de rest van de bankenwereld... Kijk, Diederik, dat is jouw politieke erfgoed. Wat wordt het, aanpakken of doorschuiven?

Het gaat natuurlijk niet om deze mensen persoonlijk. Evenmin gaat het om de compromissen die mensen in dergelijke functies zo nu en dan sluiten. Het probleem is funda-

menteler. De PvdA is verworpen tot de PvdB, de Partij van de Bestuurders. Haar bijdrage aan de opbouw van neoliberale instituties wordt helaas niet met één toffe campagne weggeveegd. Je bent voorlopig de sympathieke buschauffeur van een touringcar vol vrijemarktfanatici en ING-commissarissen. Het is er gezellig, want 'we zitten achter het stuur'. Voor je het weet, rijdt jouw bus dezelfde koers als die van Rutte. Noemde Joop den Uyl dat niet depolitiserend? De PvdA, maar ook maatschappelijke organisaties als de vakbeweging hadden er de afgelopen decennia last van. Want tja, in een samenleving die 'af' leek, waren aanvallende politieke ideeën en collectieve actie overbodig. We hoefden eigenlijk alleen nog maar ballen tegen te houden. Weg met de rode veren, weg met de oranje petjes en sjaals. Weg met de Arbeider. Iedereen is middenklasse. Leve de sociale wegwacht. Einde der tijden.

De depolitiserend was echter eenzijdig. Rechts was fanatieker dan ooit. De prijzen, winsten en arbeidsproductiviteit stegen de afgelopen dertig jaar harder dan de lonen. We leenden en werkten ons — met onze meewerkende partners — de welvaart in. Maar leverde die redelijkheid geen zuurstof voor de bedrijven en dus werkgelegenheid voor de mensen op dan? Inmiddels heeft één op de vijf Nederlanders een onzekere baan. Een stiefbaan waarin het vuile werk wordt opgeknapt zonder dezelfde rechten en zekerheden als een echte baan. Ze zijn uitzendkracht of hoppen van tijdelijk contract naar tijdelijk contract. 'Het mag wel wat minder flexibel' sprak onlangs nota bene uitzendkoning Harm Wiertz. De afgelopen jaren waren een maatschappelijke touwtrekwedstrijd waarbij links het touw losliet en rechts er des te harder aan trok. Of zoals nota bene scheidend SER-voorzitter Alexander Rinnooy Kan het zei in NRC: 'De politiek gaf veel meer steun en waardering voor de werkgeversvisie dan voor de kijk van werknemers.'

Het ontbreekt de sociale beweging aan richting. Een 'ander kompas', zoals jij in de debatten zei, is niet voldoende. Al is het maar omdat het kenmerkende van kompassen nou net is dat ze allemaal hetzelfde zijn. Veel beter is het om een andere koers te kiezen. Een koers voor pak 'm beet de komende vijftien jaar. Of zoals Kalma het zegt: 'Ze zal haar kracht weer moeten zoeken in een samenhangend en verplichtend programma. Ze zal maatschappelijke coalities moeten sluiten en — intern en extern — het open debat moeten zoeken. Dat geldt voor de verhouding tot andere linkse partijen. Een intensieve discussie over wat die partijen bindt en scheidt, is de beste weg naar een dringend noodzakelijke linkse samenwerking.'

Diederik, laten we het Genootschap van de Gele Handschoen weer eens bijeen roepen. Niet om campagne voor de camera te voeren, maar om over een Coalitie van de Arbeiders te praten. Over de sociale beweging als Zout der Aarde. Als smaakmaker en aanjager van ideeën. Als een sociaal verbond voor de toekomst. Een actieve en vastberaden coalitie van schoonmakers, thuiszorgers, caissières en de rest van werkend Nederland. Wat denk je, Diederik? Past de Gele Handschoen jou na de formatie nog steeds? Of wordt het een Paarse?

31

De koffie staat klaar. Frans Timmermans weet hoe goed die in Heerlen is.

Met vriendelijke groet,
Ron Meyer
Vakbondsmens en gemeenteraadslid voor de SP uit Heerlen